

Zomer 2016, jg. 43, nr. 2

HET STEENUILTJE

SEIZOENBLAD IVN MUNSTERGELEEN

Fladderiep
Geleenderveldweg

BELEEF DE NATUUR!

Fladderiep of Steeliep (*Ulmus laevis*)

Een bijvangst van het op 23 april geopende ommetje Glana Nova blijkt de boom op de voorpagina: een exemplaar van de vrij zeldzame fladderiep.

Dat het een iep is bleek pas toen de blaadjes met hun scheve bladvoet aan de boom zaten. Daarvoor had de boom gebloeid met tweeslachtige bloemen die aan lange stelen hingen als een bundeltje roodbruine klokjes die fladderen in de wind. Als we toen hadden geweten dat we hier met een bijzondere boom te maken hadden, zouden we ook daar mooie foto's van hebben gemaakt. De hiernaast afgebeelde foto van de bloesem is op 8 maart 2008 gemaakt bij Kasteel Vorden door Jeroen Philippona (contactpersoon van de Bomenstichting).

Later hangen aan diezelfde steeltjes de vruchten, gevleugelde, eivormige en gewimperde nootjes, die in mei/juni als dubbeltjes van de bomen vallen. Op verschillende plaatsen in de omgeving zijn op die manier zaailingen ontkiemd.

Dat de Fladderiep hier staat is volgens Jules Sondeijker van de gemeente redelijk bijzonder. Van oudsher hoort hij thuis in het buitengebied. Zijn tegenwoordige zeldzaamheid is volgens ecoloog Bert Maes te wijten aan het bosbeheer in de afgelopen eeuw. Volgens Maes horen zowel de ruwe iep als de fladderiep, het 'buitenbeentje van de iepenfamilie', thuis op de Nederlandse Rode Lijst van vaatplanten (bron: Bert Maes, *Inheemse iepen* - artikel in *Tuin & Landschap* [13. thema], 2011, p. 6 e.v.).

Een monumentale hakhoutiep, Ruwe iep of *Ulmus glabra*, van meer dan anderhalve eeuw oud staat trouwens bij het kruispunt Windraak - Steingraafpad. De vondst van deze fladderiep past bij de aandacht die deze bomensoort momenteel krijgt. In het komende nummer van *Bomennieuws* (halfjaarlijks periodiek van de Bomenstichting) schrijft Gerrit de Graaff er over.

Hoe oud is deze boom?

Om dat te bepalen hanteert Gerrit Haak (lid van IVN Munstergeleen en contactpersoon van de Bomenstichting) als vuistregel: stamomtrek op 1.20m hoogte : 3 = ouderdom. Bij een stamomtrek van 195 cm in het geval van deze boom kom je dan uit op 60-70 jaar, zodat de boom rond 1950 hier kan zijn ontkiemd of geplant.

Een andere contactpersoon van de Bomenstichting is Jeroen Philippona. Hij laat weten dat de boomsoort vrij zeldzaam is, maar dat in Zuid-Limburg meer exemplaren zijn aan te treffen - zie www.monumentaltrees.com/nl/map/nld-ulmuslaevis/. In deze buurt zijn, afgezien van de zaailingen, (nog) geen andere even oude Fladderiepen bekend, wat de vraag opwerpt hoe de boom hier terecht is gekomen, door de natuur of door mensenhand.

Hoe dan ook, de boom is op deze plaats een sieraad voor de omgeving en bijzondere aandacht en bescherming waard.

Foto van de bloesem: Jeroen Philippona (Bomenstichting). Hieronder links de fladderiep aan de Geleenderveldweg

Hierboven: de zeer scheve bladvoet en de afgerijpte vruchten op 1 juni jl.

HET STEENUILTJE

Voorwoord

Een slakkenvoorjaar! Al in april, toen nog heel klein, zaten ze 's morgens bij de achterdeur mijn komst te verbeiden, hun oogjes op steeltjes. De ongeduldigste exemplaren kropen over het glas van de deur, een slijmspoor achterlatend. Je zag ze groeien.

Sympathieker dan die naaktslakken ogen de wijngaardslakken in de Heemtuin. In juni moet je uitkijken op de paden waar je loopt want her en der in het grind hebben ze een nest gemaakt om hun eitjes te leggen - foto op de achterpagina. Jo Douven wilde een zo'n exemplaar in veiligheid brengen en terwijl hij het beestje oppakte zagen wij het nestje, spiraalsgewijs uitgegraven, spiegelbeeldig ten opzichte van het huisje van de wijngaardslak. Een eitje viel er nog net naast. Toen hebben we haar maar weer teruggezet. Er valt iets voor te zeggen om een waarschuwbord neer te zetten voor bezoekers: *let op, eitjes leggende wijngaardslakken, niet op trappen en niet oppakken.*

Munstergeleen mag trots zijn op zijn iepen. Hieronder de monumentale ruwe iep die enigszins verscholen staat voor wie vanaf Windraak de kruising met het Steingraafpad nadert. Dit meerstammige exemplaar diende vroeger waarschijnlijk als hakhoutboom.

Deze ruwe iep (*Ulmus glabra*) en de fladderiep (*Ulmus laevis*) aan de Geleenderveldweg verdienen onze speciale aandacht en die van de gemeente.

[In Maastricht is sinds 15 jaar een fladderiepenproject gaande - bron:

Tineke de Jong, IVN Maastricht].

INHOUD

- 2 Fladderiep
- 4 Prehistorische bomen in Hoogveld (Gerrit Haak)
- 5 Wandeling Ohé en Laak / Stevensweert
- 6 Leilinden met lichtjes
- 7 Te gast in de bijenstal / nieuwe bijenkasten
- 8 Cursus landschapsgids (Jos Diederer)
- 9 Keukenkruiden (Diana Fens)
- 10 Fietsen langs mooie waterwegen
- 11 (Fotoreportage van Christina Claessen)
- 12 Voorjaarswandeling Absbroekbos en Abshoven (23 maart)
- 12 - 13 Opening Glana Nova
- 14 De Paardenbloem (Serna Widdershoven)
- 15 Regiowandeling 2, Langs de Vloedgraaf (3 april)
- 16 Bloesemwandeling Mettekoven (10 april)
- 17 Activiteitenprogramma (Lex Vlieks)
- 18 Bestuur

Colofon

Het Steenuiltje is het seizoensblad van IVN Munstergeleen en verschijnt 21 maart, 21 juni, 21 september en 21 december. Elk nummer komt tot stand in samenwerking met de redactie van Bladgroen, het groenblad van IVN Siitard-Geleen, waarvan de redactie wordt gevormd door Peter Munten en Lex Vlieks. Laatstgenoemde verzorgt de activiteitenrubriek van de beide afdelingen en van de regio. Aan dit zomernummer van Het Steenuiltje is mede bijgedragen door Christina Claessen-Wolfs, Jos Diederer, Harrij Gijsen, Gerrit Haak, Lex Vlieks, Serna Widdershoven en Diane Fens. Voor reacties en bijdragen kunt u zich wenden tot het secretariaat/de redactie, Ben Bongers, Parallelweg 2A 6136 AN Sittard, tel. 046 4522685 / 06 48229041; E: b.j.j.m.bongers@home.nl.

Prehistorische bomen in Hoogveld?

Het begin van de lente is in Hoogveld gevierd met de vervanging van de paardenkastanjes aan de Hoogveldlaan, die als gevolg van de bloedingsziekte gerooit zijn. Dit gebeurde in aanwezigheid van de wethouder, 'groene' ambtenaren en vertegenwoordigers van IVN en de Bomenstichting (auteur).

In de gehele gemeente is meer dan de helft van de paardenkastanjabomen aangetast. Jammer want het zijn fraaie sierbomen met hun witte 'toortsen' als kenmerkende bloemen. De kastanjemineermot houdt sinds enige jaren huis onder deze soort, waardoor de bladeren vroegtijdig bruin worden. Het vervangen van alle gekapte paardenkastanjes in onze gemeente kost zo'n 2 miljoen euro!

Er is helaas nog geen effectieve remedie tegen de bacterie, die de bloedingsziekte veroorzaakt en daarom worden momenteel geen paardenkastanjes meer geplant. Je komt verhalen tegen dat injectie met knoflook, behandeling van de wonden met sambal of paarden-urine geven, zou helpen, maar daar is geen wetenschappelijk bewijs voor. Toch gaat de gemeente bij waardevolle paardenkastanjes mogelijk experimenteren met een warmtebehandeling, die wel zou helpen, maar duur is.

De bewoners van de Hoogveldlaan hebben voor de herplant de keuze gekregen uit 3 bomen en de meerderheid koos voor de *Liriodendron tulipifera* 'Fastigiatum'. Wat schuilt er achter die welluidende naam? Reden om wat meer te vertellen over deze fraaie boom, die de entree van onze wijk siert. Het is een zuilvormig gekweekte tulpenboom, zoals de wetenschappelijke naam ook aangeeft. Het is wel handig dat de boom niet te breed wordt, zodat schade door vrachtverkeer wordt voorkomen (mag hier

trouwens niet komen!). Bovendien past de zuilvorm in het 'Romeinse' karakter van de architectuur van Hoogveld. Zowel de geel-oranje bloem als het blad, dat aan de bovenkant ingesneden is, lijken wat op een tulp. De ontdekking van de tulpenboom in de 17e eeuw was spectaculair; dit was de tijd dat bijzondere tulpen dure beleggingsobjecten vormden en hun gewicht in goud waard waren.

Bij tulpenboom zullen velen denken aan de magnolia, maar die heet in het Nederlands echt beverboom (of valse tulpenboom)! Het is wel het enige andere lid van de familie van magnolia's en is dus verwant. De tulpenboom komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika, waar Indianen er kano's van maakten vanwege zijn kaarsrechte stam. Uit fossiele vondsten in de klei van Reuver blijkt dat de tulpenboom van nature al in Limburg groeide vóór de ijstijden, namelijk in het Tertiair – vandaar de bovenstaande titel! Het is een zeer oud geslacht en 65 miljoen jaar geleden liepen er dinosauriërs rond tussen reuzenvarens, allerlei coniferen, reuzen-paardenstaarten én magnolia's. Ze hebben grote opvallende en primitieve bloemen, die verwijzen naar de prehistorie (u kon ze in april zien bloeien). Andere bomen uit die tijd, ook wel levende fossielen genoemd, zijn de *Ginkgo biloba* en *metasequoia* (Chinese watercypres).

De aan de Hoogveldlaan geplante variëteit 'Fastigiata' bloeit helaas pas op latere leeftijd en veel minder rijk dan de 'gewone' tulpenboom. Om indrukwekkende, bloeiende tulpenbomen te zien moet u elders zijn. Zo staat in de tuin van het (onlangs verlaten) klooster Agenetenberg een mooi exemplaar, naast andere bijzondere bomen, zoals magnolia en een monumentale (!) Japanse notenboom (*Ginkgo biloba*). Prachtige exemplaren staan ook in het Maastrichtse Stadspark en kasteelpark Amstenrade; deze horen met ca. 37,5 meter tot de hoogste van Nederland. De oudste staat in de Hortus van Leiden: uit 1715.

Maar wellicht wordt u bij het binnenrijden van Hoogveld nog eens verrast door tulpen in deze bomen!

Gerrit Haak, Bomenstichting

Bloem tulpenboom getekend door Hans Schutte

Blad tulpenboom Arboretum Gimborn (foto: Gerrit Haak)

Wandeling Ohé en Laak en Stevensweert, zondag 5 juni

Drie deelnemers stapten om 09.15 bij Glanerbrook in de auto van Harrij en daar gingen we op weg door een van vocht en mist verzadigde wereld naar het Eiland in de Maas, Ohé en Laak en de heerlijkheid Stevensweert. Veel water (gelukkig niet van boven), overdadige nieuwe natuur en rijke cultuurhistorie werden ons deel. Na de grootscheepse ontgrindingen in de afgelopen eeuw groeit de natuur en de recreatie hier naar een nieuw evenwicht, onder leiding van Natuurmonumenten. Gebleven zijn de monumenten in steen: de Hompesche Molen, de St. Anna- en de Str. Rochuskapel, kasteel Hasselholt en last but not least de heerlijkheid Stevensweert zelf met zijn stervormige omtrek en geometrisch stratenpatroon.

Wij bezochten de kerk gewijd aan de naamgever van de stad die in zijn extase tijdens de steniging was afgebeeld achter het hoofdaltaar. Voor dat altaar lagen twee doopkaarsen klaar voor de kinderen die even later gedoopt zouden worden.

Vanaf het stemmige plein zochten we onze weg terug naar de Hompesche Molen die we in de verte zagen liggen nog steeds omfloerst door laaghangende wolken. Spoedig trokken de wolken op en zorgde de zon voor een broeierige warmte.

Op het terras lieten wij ons de koffie en het bier goed smaken en trakteerden wij Harrij als dank voor een fijne wandeling. Een lijst van de flora die wij tegenkwamen vindt u op blz. 8.

Hompesche Molen

Kale jonker

Rochuskapel

Deze kapel, toegewijd aan de H. Rochus, is door weldoende inwoners met gulle vrijgevigheid gebouwd (1919)

Gele morgenster

Leilinden met lichtjes

Sittard is een mooie stad. Door de eeuwen heen hebben de bewoners het karakter ervan gevormd: een historisch centrum, gelegen aan de twee takken van de Geleenbeek die daar binnen afzienbare tijd weer gezien mag worden en die als vanouds de grachten voorziet van water rond de stadswal met zijn leilindes. Bij het ontwerp van het Ligne-complex was dit historische centrum het uitgangspunt en terecht. Wij zijn benieuwd naar de contrastwerking tussen die nieuwbouw en het oorspronkelijke geheel van grachten, stadswal en achterliggend centrum.

In het afgelopen voorjaar zijn de leilindes op de stadswal behangen met feestverlichting (Dagblad De Limburger 30 april). Een goed idee? De Bomenstichting heeft er in het algemeen haar bedenkingen over, die te lezen zijn in het jongste winternummer van *Bomennieuws*. In dit geval gaat het over monumentale leilindes, onderdeel van ons beschermde stadsgezicht. Het is de vraag of dit de manier is om een fraai stadsgezicht te beschermen. Anderzijds vragen de leilindes jaarlijks om intensieve snoeibeurten. Daarbij zullen dan ook wel de snoeren worden nagezien. We hopen er het beste van.

Stadsgezicht

Kasteel Hasselholt. Voor de flora die wij tegenkwamen zie blz. 8

Reactie gemeente

De gemeente Sittard-Geleen kijkt zeker kritisch naar verlichting in bomen. Permanente verlichting levert uiteraard een bijdrage aan de sfeer binnen de stad, maar dat moet niet ten koste van de bomen gaan. Wij hebben tot nu toe alleen maar positieve ervaringen met permanente verlichting. In de lindebomen op de Markt in Geleen hangt bijvoorbeeld al vele jaren permanente verlichting. Regelmatig onderhoud en een jaarlijkse inspectie met een hoogwerker zijn hierbij wel belangrijk. Op die manier worden takken die afgekneld dreigen te raken, tijdig opgemerkt en kunnen weer vrij gemaakt worden. De verlichting en de bomen worden dus goed in de gaten gehouden. Vogels en andere dieren zoeken weloverwogen hun eigen broedplaats uit. Lang niet alle bomen in onze gemeente zijn verlicht, dus deze dieren hebben keuze genoeg om een geschikte boom uit te zoeken.

*Loopt u het ommetje Glana Nova en hebt u trek
in een lunch of een broodje – ook voor onderweg?*

home-made

ga naar

like home

huysgemaakt *Geleenstraat 2, Munstergeleen,* *waar rond 1850 al een lunchgelegenheid was* *als thuis*

Een nieuwe bewoner van de bijenstal. In plaats van bakstenen heeft hij bladeren gebruikt, het interieur is gestoffeerd met korstmos. Wat zou het keunnen zijn? Kom zelf kijken en vraag het aan de vrijwilligers die u aantreft.

Nieuwe bijenkasten in onze bijenstal voor het kweken van carnica-konin- ginnen. Behalve die nieuwe bijenkasten is de Heemtuin een imker en de vereniging een lid rijker, Peter Keulers, op 1 juni vanuit Bladel verhuisd naar Oud-Geleen.

**Luxe bakkerij
Bie Christel**
Peterstraat 29
Munstergeleen

046 4580043

In de Heemtuin eten we vaak vlaai van Bie Christel

hond, kat, knaagdier, vogel, vis; Steenweg 47 Sittard; 046 4007750 - Diepvriesvoer: Naturis, Carnivest, Ropadog, Farmfood Levering gratis aan huis.

Van voedselketens kan iedereen zich een voorstelling maken: op een eikeblad zit een luis, die wordt 'gemolken' door een mier, dat wil zeggen dat de mier zich tegoed doet aan de 'honingdauw' die door de bladluis wordt uitgescheiden. Als de hoeveelheid honingdauw teveel is voor de mieren ontstaat er een goede voedingsbodem voor schimmels waar insecten van profiteren die de specht lekker vindt of aan zijn jongen voert. Zo'n jong moet leren vliegen, pa of ma specht let even niet op en daar gaat een valk er met het jong vandoor.

Wist u dat er ook voedselpiramide, -kringlopen en -webs zijn en dat de verhouding en de samenwerking tussen dat alles het studieterrein vormt van wat wij ecologie noemen? Dan kunt u zich ook voorstellen dat het gevaar van zoiets als bio-industrie door de ecologie kan worden aangetoond.

Naast de theorielessen zijn er de praktijklessen, waarbij naar het landschap wordt gekeken en de vraag wordt gesteld hoe het ontstaan is.

Wij bezochten de resten van Neanderthalers te Veldwezelt, waar een voormalige leemgroeve werd opgevuld voor de aanleg van een golfterrein. Op deze plaats werd vanaf 1995 archeologisch onderzoek uitgevoerd. Maar liefst op vijf verschillende niveaus uit de periode van 140.000 tot 40.000 jaar geleden zijn daarbij sporen van Neanderthalerkampen aangetroffen.

De Romeinse weg

De Romeinen gebruikten allerlei vernuftige meetapparaten. Een ervan is de Chorobat, een lange eikenhouten tafel met een waterpasfunctie. We zagen dat men controleerde door middel van schietloden en een met water gevuld kanaaltje in het tafelblad, of de tafel exact waterpas stond. Vervolgens kon men via twee kijkspleten over het water heen kijken en in de verte een punt selecteren dat precies even hoog lag. De denkbeeldige verbindingslijn tussen de chorobat en het gekozen punt werd gebruikt om berekeningen te maken voor de loop van de wegen of aquaducten. Deze wegen waren dan ook altijd recht en zo dicht mogelijk bij hun doel. Getuige nog de vele rechte wegen in het Limburgse landschap.

Ook het Albertkanaal hebben we bezocht. Het werd in de jaren 30 van de vorige eeuw gegraven. Het verbindt de Maas in Luik met de Schelde in Antwerpen. Zo kon steenkool uit de Limburgse mijnen vervoerd worden naar het Luikse industriebekken. De afgewerkte producten werden dan weer afgevoerd naar de Antwerpse haven. Het graven van het Albertkanaal was een middel om de slechte economische toestand aan te pakken na de beurscrash van Wall Street (USA 1929).

Bij al deze excursies dient de fiets als vervoermiddel. Ook nog eens goed voor je gezondheid!

Onderweg op zondag 5 juni ...

... zagen wij op het Eiland in de Maas:

Akkermelk
Duizendblad
Glad walstro
Grote klit
Grote ratelaar
Hondsroos
Kaardebollen
Kaasjeskruid
Kale jonker
Koningskaars
Korenbloemen
Morgenster (gele)
Oranje haviksbloem
Sint Jacobs kruiskruid
Teunisbloem
Valeriaan
Wikke
Wilde resida

Keukenkruiden

Nu de zomer is begonnen, is er een overvloed aan verse gewassen. Groenten, fruit en verse kruiden van Nederlandse bodem zijn volop te krijgen en soms zelfs uit eigen tuin of balkon. Hoewel de winter nog een behoorlijke tijd op zich laat wachten, is het juist in deze tijd het moment om het overschot aan oogst te bewaren. Op deze manier kunt u ook tijdens de dure winterdagen genieten van een sprankje zomer. Eenieder is wel bekend met het blancheren, puren en invriezen van groenten of het bereiden van een lekkere, zelfgemaakte jam of marmelade. Tegenwoordig zijn de mogelijkheden eindeloos en is er een uitgebreid scala aan hulpmiddelen te vinden om dit op een moderne en snelle manier te doen. Ook kruiden kunt u bewaren om tijdens de winter uw gerechten een heerlijk aroma te geven. Tegelijkertijd profiteert u van de gezondheidsbevorderende werking van het kruid. Deze werking heeft het kruid te danken aan zijn inhoudstoffen. Om deze inhoudstoffen optimaal te behouden, kunt u de kruiden het beste op traditionele wijze drogen. Tijdens het oogsten, drogen en bewaren van de kruiden dient u met een aantal punten rekening te houden, namelijk:

Gebruik te allen tijde biologische of onbespoten kruiden.

De meeste kruiden worden in de zomer, net voor de bloei, geoogst. Op dit moment is de concentratie aan inhoudstoffen in het blad het hoogst.

Oogst niet bij vochtig of nat weer en ook niet tijdens de aanwezigheid van dauw. Bij vocht is de kans op schimmelvorming zeer groot. De beste tijd om te oogsten is in de voormiddag, want de aanwezige etherische oliën vervliegen als het kruid lange tijd in de middagzon staat.

Oogst alleen kruiden met gave, niet aangevreten bladeren. Insecten en slakken kunnen immers afvalstoffen op de plant achterlaten.

Was het kruid niet. Tijdens het wassen gaan de etherische oliën verloren.

Gebruik een snoeischaar om te oogsten.

Maak bundeltjes van de kruiden, door deze samen te binden met een touwtje. Maak de bundeltjes niet te vol, zodat insecten zich hier moeilijker in kunnen verschuilen.

Hang de bundeltjes ondersteboven in een goed geventileerde ruimte. Zorg ervoor dat de kruiden niet blootstaan aan direct zonlicht en dat ze niet in aanraking komen met de uitstoot van voertuigen (garage) of van een CV ketel.

Afhankelijk van het soort kruid (houtig of kruidachtig) en de dikte van de bladeren zal de droogtijd één tot enkele weken zijn.

Bewaar de gedroogde kruiden licht- en luchtdicht om afbraak van de inhoudstoffen tegen te gaan. U kunt de gedroogde kruiden tot een jaar bewaren. Volgend jaar kunt u weer opnieuw kruiden oogsten om te drogen.

Maak de kruiden kort voor gebruik fijn, zodat er zo min mogelijk oxidatie van de inhoudstoffen plaatsvindt. Hierdoor kunt u optimaal genieten van hun smaak en gezondheidsbevorderende werking.

Enkele keukenkruiden die zich goed laten drogen: Laurier, heeft een spijsverteringsbevorderende werking.

Marjolein, werkt krampwerend op het spijsverteringsstelsel en verdrijft darmgassen.

Munt, werkt krampwerend op de maag en galwegen, verdrijft darmgassen en werkt ontsmettend.

Oregano, werkt eetlustopwekkend, heeft een gunstige effect op het spijsverteringsstelsel en verdrijft darmgassen.

Rozemarijn, werkt eetlustopwekkend, verdrijft darmgassen en heeft een gunstige werking op de gal en dunne darm.

Salie, heeft een gunstige werking op maag en darm.

Tijm, de gedroogde blaadjes zijn krachtiger van smaak dan de verse en zijn eetlustopwekkend, activeren het spijsverteringsstelsel en remmen gisting in de darm.

Fietsen langs mooie Waterwegen 22 mei 2016

Anker Maabrecht

Kasteel Roosterborch
Roosteren

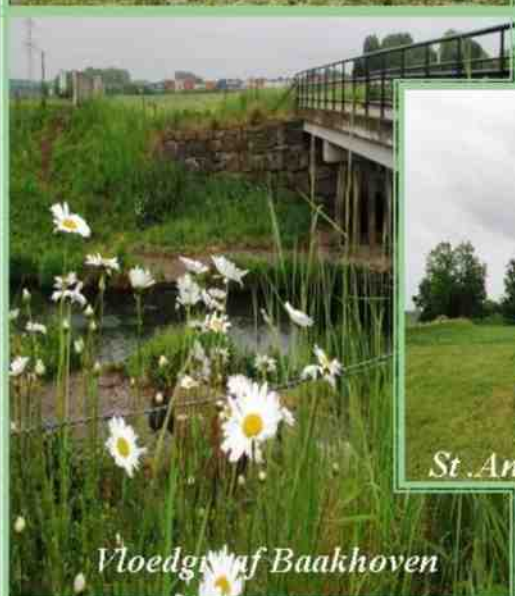
Salviuskerkje Limbricht

Stevensweert

Stevensweert

Vloedgraf Baakhoven

St. Annakapel Ohe en Laak

Julianakanaal Roosteren

IVN Munstergeleen - Sittard - Geleen

Voorjaarswandeling Absbroekbos & Abshoven

Met een groepje van acht personen startten we op 23 maart de wandeling bij het Glanismonument, toen nog zonder de infopanelen, maar op 11 maart al onthuld ter gelegenheid van de start van Corio Glana highlight 18, tussen Lintjesweg en Beekstraat. Daar werd op dat moment druk aan gewerkt.

De week tevoren, woensdag 16 maart, was de boomplantdag geweest en we bekeken het werk van de schooljeugd die met de bomen mee zal groeien.

Op de eerste foto hiernaast ziet u die schooljeugd in actie. Op de achtergrond in het midden is de monumentale eik nabij de St. Jorisstraat te zien. Halverwege links daarvan steekt de schoorsteen van Plinthos nog juist uit boven de Danikerberg.

Op de tweede foto hiernaast ziet u die eik van dichtbij, nu vol in het blad, en aan de overkant Abshoven. Wellicht in deze buurt zal een extra brug komen over de Geleenbeek.

Van huize Koekamp werd in het kort de geschiedenis verteld en we bezochten het arboretum dat door de bewoner al lang geleden is aangelegd en liefdevol wordt verzorgd.

We bereikten Abshoven en nadat daarvan de geschiedenis was verteld, lieten we ons de koffie goed smaken.

Harrij Gijsen

Opening Glana Nova zaterdag 23 april

Op 25 januari 2014, tijdens de vrijwilligersdag van IVN District Limburg in de Stadbroeker Molen initieerde gedeputeerde Patrick van der Broeck het provinciale ommetjesproject.

Ruim twee jaar later kon in Munstergeleen het ommetje Glana Nova worden ingewijd.

De inrichting was op het laatste nippertje, donderdag 21 april, afgesloten met de plaatsing van het Liciniusmonument. Na de prinsessenbomen (maart 2015) en de Glanissteen (15 december 2015) sluit dit monument niet alleen de inrichting van het ommetje af maar komt ook het op historisch gegevens gebaseerde verhaal af rond de namenreeks Geleen, Glene, Glane, Glanis, Glanum.

Dat verhaal wordt verteld op de infopanelen, is te lezen en te horen via de app van izi.travel (dat zorgde voor 750 downloadkaartjes – download gratis) en er is warempel ook nog een boekje dat zonder tussenkomst van smartphone of kliks nieuwsgierig maakt naar wat er te zien en te beleven valt.

Met het oprichten van monumenten werd van de nood een deugd gemaakt. Routemarkeringen waren uit den boze, wenteltrappen langs stammen van monumentale zomereiken tot in de kruin van de bomen (met ongetwijfeld grootse vergezichten) te duur en natuurbalkons (met een dito perspectief) te gevaarlijk.

Zo is het gekomen dat de wandelaar in het Absbroekbos natuur en cultuur, heden en verleden naast elkaar kan vinden en letters en bas-reliëfs kan bekijken en bestuderen op natuurlijke materialen.

Het verloop van de ochtend

Om half negen waren Betty, Els, Toos en Uta present om te zorgen voor een goed verloop van de catering voor het natuurontbijt dat als eerste op het programma stond. Die liep gesmeerd, mede dankzij het feit dat we daags tevoren waren gaan kijken hoe het allemaal moest. Toen het gezelschap arriveerde stond de koffie en de vlaai, aangesneden en wel, klaar.

Vanwege de lage buitentemperatuur werd voor het ontbijt gebruik gemaakt van de museumruimte van het bedevaartsoord Pater Karel. Het voorjaar werd naar binnen gehaald met vrolijk gekleurde door Els aangevoerde viooltjes.

Om 09.00 uur begonnen 20 personen aan het natuurontbijt waarbij ook de zusterafdelingen in de gemeente vertegenwoordigd waren. De broodjes, aangeleverd door Lunchcafé Jots, liet ieder zich voortreffelijk smaken.

Pater Martin de Korte vertelde over de inrichting van de buitenruimte: de vers aangeplante stiltetuin, de kunstwerken die al geplaatst zijn en nog op het programma staan, de kruiswegstaties waarvan de betonnen draagelementen al in het bos staan.

Na het ontbijt was de temperatuur toch zo ver gestegen dat de aanwezige 52 personen gelukkig buiten konden worden verwelkomd en toegesproken.

Ondergetekende lichtte een tipje op van de sluier over de afgelopen periode, waarin deze opening werd voorbereid en gaf het woord aan wethouder Léon Geilen, Léon Frederix van Corio Glana, Arie Boersma van IVN-Limburg, Sven Kools van VVV Zuid-Limburg en Ruud van Heel van Waterschap Roer en Overmaas. Na de toespraken maakte de legioensoldaat Marcus Licinius Verecundus zijn entree. De rol werd gespeeld door een re-enactor van het Geminaproject dat zich ten doel stelt een levendig beeld te geven van het Romeinse militaire en civiele leven in ons land in de eerste eeuw van onze jaartelling. In het dialoogje dat zich ontspon tussen soldaat en ceremoniemeester kwam niet alleen de historische figuur van Marcus Licinius Verecundus tot leven maar ook de gebruikte taal, het Latijn.

Over de wandeling, die volgde en waarin de legioensoldaat meeliep, hadden we ons tevoren hoofdbreken gemaakt: zou die niet veel te veel tijd in beslag nemen en was de koffie met vlaai wel te halen om 12.00 uur?

Ter plaatse werd besloten om af te zien van het uithalen van acrobatische toeren om het naambordje 'Glanapad' eerst te bedekken en dan weer te onthullen. Van de weeromstuit vergat ondergetekende dat het wel nog de bedoeling was om de infopanelen bij de Glanissteen te onthullen en kreeg hij tot zijn verbazing applaus toen hij de door hemzelf neergelegde doeken weghaalde en weer in de krat te borg om ze – voort maar weer! – te gebruiken bij het volgende element. Juist hier was het de bedoeling geweest eerst een trio van een Sittardenaar, een Munstergelener en een Gelener de onthulling te laten uitvoeren en in het tweede geval in ieder geval iemand van Waterschap Roer en Overmaas, omdat de rol daarvan wordt benadrukt op dat tweede paneel. Bij de prinsessenbomen werd een borrelglaasje

oranjebitter genuttigd en werd tevens iets van het kostelijke vocht geplengd. De voorraad (drie flessen) bleek net niet toereikend. De publicatie van de happening in de Munstergelener die in de voorafgaande week was verschenen had tot gevolg dat verschillende deelnemers zich niet hadden opgegeven.

Toen werd de naam 'Liciniuspad' onthuld. Deze naam was gegraveerd op de hier gerecyclede robiniastam die eerst bij de prinsessenbomen had gestaan.

De onthulling van het Liciniusmonument werd – in tegenstelling tot die van het Glanismonument – volgens protocol afgehandeld.

De wandeling over de Moljeweg was voor velen een openbaring, en geen wonder, want jarenlang was de weg ontoegankelijk – wel is de vraag wat al die beesten in de hollen langs die weg vinden van de menselijke belangstelling. Ze moeten er ook maar aan wennen.

We kwamen langs en onder de Fladderiep door, waarvan niemand de rood-bruine gloed zag die over de boom moet hebben gelegen vanwege de toch opvallend fladderende bloesem.

Al om 11.45 was de wandeling afgelopen en kon de rij zich opstellen voor de koffie en de vlaai. Gelukkig waren er deelnemers die liever een van het ontbijt resterend broodje hadden. Maar de vlaai ging schoon op. Hopelijk is niemand met een onvoldaan gevoel huiswaarts gekeerd.

Veel dank aan de vier eerder genoemde dames die na afloop in een mum van tijd alles ook weer aan kant hadden gewerkt.

De paardenbloem

De paardenbloem (*Taraxacum officinale*) is een soort uit de composietenfamilie (Asteraceae). De paardenbloem komt overal in Europa voor. Wie kent hem niet? U komt hem tegen op gras- en weilanden, gazon, braakliggende grond, bermen, hellingen en dijken. Het is een kruid dat graag op vochtige plaatsen in de zon groeit. De paardenbloem dankt zijn naam aan het feit dat hij door paarden graag gegeten wordt. De paardenbloem wordt door veel mensen gezien als onkruid. Het is echter een kruid met vele toepassingsvormen en geneeskrachtige werkingen. Het kruid kan gebruikt worden:

Bij leveraandoeningen: de wortel van de paardenbloem bevat veel bitterstoffen. Een aftreksel van de paardenbloem-wortel (decoct) heeft een galverhogende en galdrijvende werking, waardoor de lever beter voedsel kan verteren. Het voorkomt tevens de vorming van nierstenen.

Ter bevordering van de spijsvertering: de wortel van de paardenbloem bevat veel bitterstoffen en choline, deze verhogen de opname van voedingsstoffen.

Als urinedrijver: Het blad van de paardenbloem heeft een vochtafdrijvende werking en is daarmee uitermate geschikt om te gebruiken bij aandoeningen als oedeem. Het eten van het blad bevordert de uitscheiding van natrium zonder de nieren te irriteren. Door de rijkdom aan kaliumzouten, verliest men ook niet al te veel kalium wat bij veel diuretica meestal het probleem is.

Als reinigingskuur: Het blad van de paardenbloem werkt ook urinezuurdrijvend en bloedzuiverend. Het is uitermate geschikt voor een voorjaarskuur.

Bij wratten: Het witte melksap uit de stengel van de paardenbloem kan worden gebruikt om wratten mee aan te stippen. Let op dat u de omringende huid beschermt.

Cosmetisch: De paardenbloem wordt ook in de cosmetica gebruikt. Van de bloemen kan een lotion voor de huid gemaakt worden. Een aftreksel van de bloemen helpt sproeten verbleken. Een aftreksel van de bladeren aan het badwater toevoegen heeft een huidzuiverend effect.

Culinair: De jonge paardenbloembladeren lenen zich uitstekend om een salade van te maken. Je kunt er tomaat, paprika, komkommer, uienringen, olijven, kappertjes en Oost-Indische kers bij doen. Een beetje olijfolie, peper, zout en oregano toevoegen en u kunt aan tafel.

Zoals u ziet beschikt de paardenbloem over vele geneeskrachtige werkingen. Bedenk een volgende keer bij het onkruid wieden dus goed wat u met uw paardenbloemen doet.

Paardenbloemen langs Middenweg bij Ophoven (14-05-2016): na de gele bloemen verschijnen de witte pluusbollen - let op de afwisselende maai-beurten van de gemeente

Taraxacum komt van een Grieks werkwoord dat 'verstoren' betekent. De naam is gegeven vanwege de medische functie tegen darmstoornissen. De vrucht is een nootje. Daaraan vast zit het gesteelde vruchtpluis (pappus), dat zorgt voor verspreiding door de wind (anemochorie)

Langs de Vloedgraaf (Regiowandeling2)*

De tweede regiowandeling onder de noemer 'Leven in en om het water' was opgezet door IVN Land van Swentibold/Born en ging langs de Vloedgraaf bij Susteren.

Arno Duwel kon die dag, zondag 3 april, 25 deelnemers verwelkomen bij het Waterpompstation aan de Rijksweg Zuid. Spoedig na dat welkomstwoord brak de zon door en liepen wij de eerste echte voorjaarsdag van 2016 tegemoet.

Verschillende gidsen gaven uitleg over het interessante landschap, waardoorheen de Vloedgraaf meandert, nadat die zich bij Millen af heeft gesplitst van de Rode Beek. Voor velen is dit onbekend want afgesloten terrein.

Onthullend was de info die de gids verstrekke aan de hand van foto's over de ontwikkeling van het gebied. In de jaren dertig van de vorige eeuw werd de Vloedgraaf gekanaliseerd. Op de eerste foto een 'keurig' rechte sloot met dijken daarlangs. Nu is de ene dijk gebleven, de andere verlegd en zijn er behalve meanders ook poelen aangelegd. Gallowayrunderen begrazen het gebied. Die bevonden zich op dat moment elders, wellicht aan de Geleenbeek die iets zuidelijker stroomt. Wij zagen de paden die de dieren belopen en die soms, als 'voorde', door het water heen naar de overkant leiden. Verschillende keren liet het ijsvogeltje zich zien. In een van de poelen lag kikkerdril, altijd een uitnodiging om te verwijlen bij het begin van leven in weer een nieuwe lente. Op een andere plaats zagen wij de sporen van een waarschijnlijk solitaire bever. Kennelijk gebruikte hij deze boom om zijn tanden te slijpen, want naast de verse sporen waren er ook overjarige waarop de boom al had gereageerd. De bever houdt zich vooralsnog rustig. Hoe zal het er gaan uitzien als hier ooit jonge bevertjes komen?

Arno, die de route samen met Marry had voorgelopen, leidde ons nog naar een plek waar de bosanemonen hun schattige bloempjes hadden geopend en een andere waar op omgevallen boomstammen oude tonderzwammen zich aan de nieuwe situatie na de val van de boom hadden aangepast.

De Vloedgraaf bij Susteren: een wandelexcursie die voor herhaling vatbaar is, ook in andere seizoenen.

koeleköpkes kieke

Een voorde in de Vloedgraaf

Kijken naar een tonderzwam met aangepaste groeirichting

Oude en verse beversporen

Bloesemwandeling Mettekoven

Tussen Borgloon en Sint Truiden ligt Mettekoven. Het is een eindje rijden op een zondagmorgen in de eerste helft van april maar wat loont het de moeite: lieflijk glooiend landschap, kersen- appel- en perenbloesem op springen, boerendorpjes verstopt in het ene na het andere dal en Harrij helemaal voor mij alleen, want verder was er niemand komen opdagen voor zo'n unieke belevenis.

We stapten stevig door tussen de veelbelovende boomgaarden, zagen hoe drastisch de fruitbomen gesnoeid waren om goede oogst voort te brengen, bereikten de kapel van Helshoven en genoten van de ontmoeting, tussen de buxushaagjes, met Andreas Gielen uit Nieuwstadt en Karol Wojtyla uit Wadowice/Krakau.

Bij de Martinushoeve lieten wij ons de appeltaart, eenmaal met, eenmaal zonder slagroom, goed smaken. Toen liepen we vandaar de andere kant op, naar Veulen met de Onze-Lieve-Vrouw-Tenhemelopnemingkerk waarvan de koster speciaal voor ons – Harrij had in de voorafgaande week die afspraak gemaakt – kwam opdraven. In Veulen zagen we ook het kasteel dat er sinds 1745 zo uitziet als nu, maar niet zo lang geleden met veel liefde is gerestaureerd.

Een bijzondere belevenis die we toch graag met anderen hadden gedeeld. Dat zou zeker het geval zijn geweest als deze wandeling, door ons opgegeven aan de regionale pers, ook de verdiende publiciteit had gekregen.

Karol Wojtyla

Andreas Gielen

Haspengouw

Berceaupad

Activiteitenprogramma Zomer IVN Sittard-Geleen en IVN Munstergeleen

Zaterdag 11 Juni

Slootjesdag - langs de Geleenbeek op zoek naar waterbeestjes. Speciaal voor kinderen met hun ouders of grootouders.

Met schepnetjes en loepotjes.

Vertrek: 14.00 uur Markt Munstergeleen

Begeleiding en info: Lex Vlieks, 046-4511554 Ria van Mourik 046-4745894

Zondag 10 Juli

Insectenexcursie.

Vlinders en andere insecten bekijken in stukjes nieuwe natuur.

Tussen Gardenz en de wijk Lindenheuvel is een strook nieuwe natuur met wandel- en fietspaden aangelegd. Het is een voortzetting van de groenstrook die bij Pater Karel begint en via het ziekenhuis verder loopt. In het verlengde daarvan strekt het groen zich uit tot aan het Chemelot-terrein. Enkele vijvers maken het gebied aantrekkelijk voor insecten en daardoor dus ook voor insecteneters. Ondanks de inklemming tussen woonwijk, winkelgebied en industrie is het een leefgebied voor interessante beestjes.

Vertrek: 10.00 uur

P Intratuin, Egellantier 19, Gardenz Geleen

Begeleiding en info: Lex Vlieks, 046-4511554

Zondag 17 Juli

Regiowandeling 3, in en rond het water: Water in de Schwienswei, historie, waterbeheer en natuur.

Het gebied heeft in vervlogen tijden een rol gespeeld bij de beveiliging van vee en haard. De sporen van de Hateboer zijn nog op verschillende plaatsen te zien. Ook de omliggende plaatsen hebben een historie die teruggaat tot voor de middeleeuwen.

Door de verschillende beken is het land goed van water voorzien, een voorwaarde voor welige plantengroei. Er is dan ook een verscheidenheid aan planten te zien, die op hun beurt weer verschillende dieren aantrekken. Ook in het water is volop leven.

Er is dus veel interessants te zien in het gebied van de Schwienswei.

Vertrek: 10.00 uur P Hogeschool Zuyd Sportcentrum-laan Sittard

Begeleiding: IVN Sittard-Geleen en IVN Munstergeleen
Info: Secretariaat, 046-4511554

Vrijdag 12 Augustus

Kroedwösj-wandeling.

De wandeling start aan de kerk in Munstergeleen. De hele wandeling staat in het teken van de Kroedwösj. Het woord 'wösj' betekent 'boeket'. 'Kroed' spreekt bijna voor zich. Kruiden of gewassen hadden in het verleden vaak magische bijwerkingen.

In de 'kroedwösj' zijn 7 planten noodzakelijk, die volgens de overlevering van het oude volksgeloof, beschermen tegen onheil. Ook het getal 7 is een heilig getal en komt al in het Oude Testament voor. Toen Maria in de Hemel was opgenomen, zou er een bos kruiden, of de geur ervan, in haar graf zijn achtergebleven.

De 7 planten zijn: tarwe, rogge, bijvoet, leverkruid, boerenwormkruid, duizendblad en walnootblad. Dit boeket wordt samengebonden met een blauw lint, de kleur van Maria. De Kroedwösj wordt op 15 augustus, het feest van Mariatenhemelopneming, gewijd.

De wandeling gaat richting de Heemtuin, waar we gezamenlijk en ieder voor zich een Kroedwösj kunnen maken.

Vertrek: 13.30 uur P kerk Munstergeleen

Begeleiding en info: Harrij Gijsen 046-4514594

Zaterdag 10 September

Snoeien, hoek Johan Ruytersdreef en Adam Beckersdreef Sittard.

Zondag 18 September

[DSC 2292] Middagwandeling: Vanuit Nieuwstad naar verrassende natuur aan het water.

In Nieuwstad is een nieuw stukje natuur gemaakt. Dit jonge gebied heeft wel het een en ander te bieden. De Geleenbeek bepaalt een groot deel van het landschap. Bovendien sluit het prachtig aan bij het gebied van de Vloedgraaf en de Rodebeek. Als de weergoden meespelen belooft het een mooie wandeling te worden. Ria zal met haar uitleg over de bezienswaardigheden zorgen voor de mooie natuurmomenten.

Vertrek: 13.40 P Glanerbrook; 14.00 uur P 't Sjpäer Hutje Kampweg Nieuwstadt

Begeleiding en info: Ria van Mourik 046-4745894

Westelijke Mijnstreek activiteitenprogramma zomer 2016

15 juni, 09.00 N&C wandeling, Stein

17 juni, 19.30 Werkgroep uilen, Schinnen

18 juni, 21.00 Midzomernachtwandeling, Spau-Beek

21 juni, 19.00 Avondwandeling, Schinnen

22 juni, 10.00 Natuurwerkgroep, Schinnen

3 juli, 10.00 Open Dag, Schinnen

6 juli, 18.30 Avondwandeling, Stein

10 juli, 09.00 Dagwandeling, Schinnen

10 juli, 09.30 Wandeling, Elsloo

17 juli, 13.00 Inloopdag Bron 6 Land van Swentibold

20 juli, 09.00 N&C wandeling, Stein

3 augustus, 18.30 Avondwandeling, Stein

6 augustus, 10.30 Kroetwösjwandeling, Spau-Beek

14 augustus, 13.00 Leven in en om het water, Land van Swentibold

17 augustus, 09.00 N&C wandeling, Stein

22 augustus, 19.00 Avondwandeling, Spau-Beek

23 augustus, 09.00 Avondwandeling, Spau-Beek

24 augustus, 19.00 Avondwandeling, Spau-Beek

25 augustus, 19.00 Avondwandeling, Spau-Beek

2 september, 20.45 Vleermuiswandeling, Land van Swentibold

7 september, 18.30 Avondwandeling, Stein

11 september, 09.30 Wandeling, Elsloo

11 september, 09.30 Wandeling, Schinnen

14 september, 13.45 Scharrelkids, Stein

Voor verdere gegevens zie de pagina's op internet van de betreffende afdelingen.

Bestuur

Pierre Wijnen, voorzitter
Prevotlaan 17
6132 BM Sittard.
046 4518149; pierrewijnen2@gmail.com

Hub Mulders, vice-voorzitter
Meishagerstraat 10
6151 BZ Munstergeleen
046 4514399; h.mulders7@kpnplanet.nl

Ben Bongers, secretaris
Parallelweg 2a
6136 AN Sittard
046 4522685; b.j.j.m.bongers@home.nl

Harrij Gijzen, 2de secretaris
Meishagerstraat 1
6151 BZ Munstergeleen
046 4514594

Bankrekening (t.n.v. IVN Munstergeleen):
NL80RABO0135007968

Theo Lemmens, penningmeester
Prevotlaan 4
6132 BM Sittard
046 4514530; tmhlemmens@gmail.com

Bestuursleden & schoolwerkgroep:

Toos van der Vring
Rietveldstraat 9
6132 SB Sittard
046 451190; toosdekruif@gmail.com

Els Rongen
Koperslagerstraat 1
6151 DK Munstergeleen
046 4514318; rongen4@kpnplanet.nl

Nieuw lid & actieve vrijwilliger:

Peter Keulers, Geleen

Rabobank Clubkas Campagne

De uitslag zal op 16 juni door de Rabobank bekend worden gemaakt. Onze dank bij voorbaat aan allen die ons hun stem hebben gegeven.

Steenuiltjes-Natuurpad

Het is niet gelukt de vernieuwing van het Steenuiltjes-Natuurpad op tijd rond te krijgen. Nadere informatie daarover op de Dag van de Wijk op zondag 10 juli.

De scharrelslagerij van Munstergeleen, Houbeneindstraat 1

Marktkraam Elly Hermans, groente, op de donderdagmarkt voor het Kritzraedthuis (VVV), Sittard

**De wereld
aan jouw
voeten**

Laat u inspireren door onze ruime collectie met meer dan 200 modellen wandel- en bergschoenen, vrijetijdsschoenen en sandalen. Natuurlijk ook hoogwaardige functionele outdoor kleding en comfortabele en modieuze vrijetijdskleding. Alles voor de backpacker en kampeerder! Verder vindt u bij ons heel veel gadgets en onmisbare reisaccessoires voor de moderne reiziger. Met onze jarenlange kennis en buitenerfaring kunnen wij u helpen de beste keuze te maken.

Kom het beleven bij Mulders dé buitenspecialist.

